

Ördek Bilimi!

Perdeli ayakları, kısa bacakları, paytak paytak yürüyüşleriyle ördekler, suyu çok seven kuşlardır. Sulak alanlarda yaşarlar. Suda oyun oynamaya, yüzmeye ve dalıp çıkarak avlanmaya bayılırlar. Bu yazımızda size sevimli ördeklerle ilgili bazı bilimsel gerçeklerden bahsedeceğiz.

Ördekler, yumurtlayarak çoğalan hayvanlardır. Yumurtalarından çıktıktan sonra minik ördek yavrularının kimi aynı gün, kimi de bir hafta içinde suya atlayıp yüzmeye başlayabilir. Belki de görmüşsünüzdür, çoğunlukla tek sıra hâlinde annelerinin arkasından yüzerler. Yavrular, neden annelerinin yanında ya da önünde değil de arkasında sıra hâlinde yüzerler, hiç düşündünüz mü?

Anne ördek yüzerken ayaklarıyla suyu iter ve gövdesiyle ilerledikçe suda dalgalar oluşturur. Yavru ördekler, bu dalgalardan yararlanarak annelerinin peşinde gezintiye çıkar. Hepsi peş peşe, bir sıra hâlinde ilerleyince de annenin oluşturduğu dalgalardan hepsi yararlanır. Yavrular annenin dalgalarında sörf yapar aslında. Böylece suda ilerlemek için çok fazla enerji kullanmalarına gerek kalmaz.

Geçen sefer de sen en öndeydin. Sıra bende.

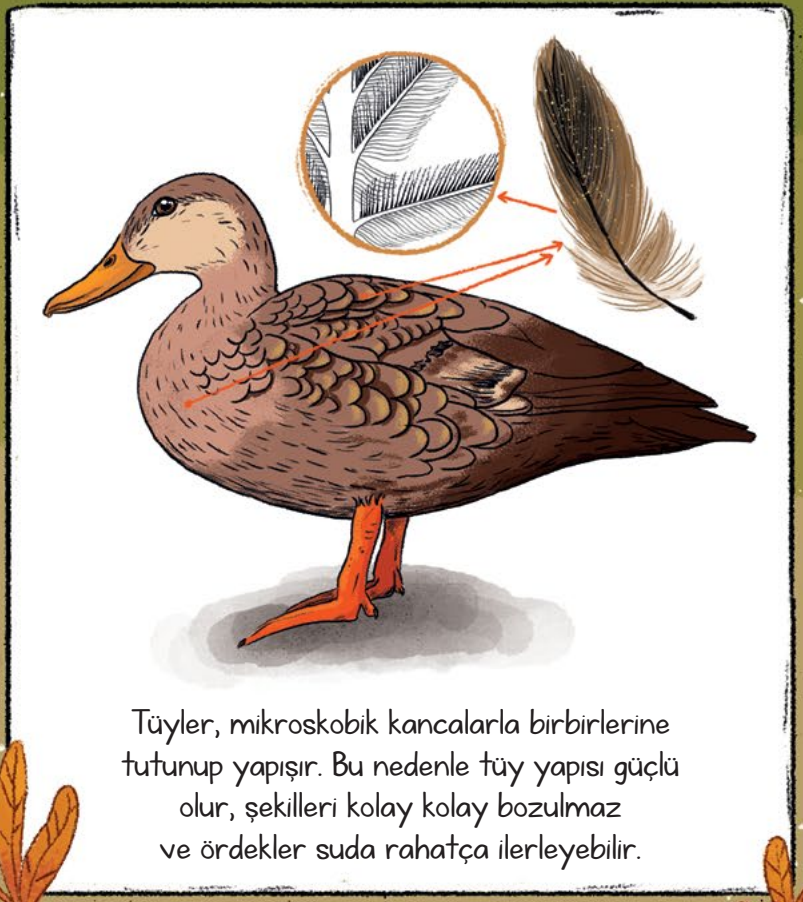
Ben annemin hemen arkasında olmak istiyorum!

Bunu nasıl yapacakları yavrulara öğretilmesi de içgüdüsel olarak annelerinin tam arkasında kalıp belirli mesafede ve onunla aynı hızda takip etmeleri gerektiğini bilirler. Biraz oyalanan ya da başka yönlerde doğru giden bir yavrunun yüzmesi biraz zorlaşır ve öndekilere göre daha fazla çabalamak zorunda kalabilir.

Haydi şimdi biraz düşünelim. Art arda yüzmeye ilgili bu bilgiler bizim nerede işimize yarıyor olabilir? Örneğin yük taşıyan gemiler, ördekler gibi peş peşe suda ilerleseler kullandıkları enerji azalabilir mi? Lokomotifin kullandığı enerjiyle suda gidebilen upuzun bir yolcu treni epeyce işimize yarardı, öyle değil mi?

Gelin, Şimdi de tüylerini inceleyelim. rdeklerin tüy yapıları, suda kolayca ilerlemelerini sağlayacak, vücut sıcaklıklarını koruyacak ve ıslanmalarını da engelleyecek yapıda. Tüylerin diziliŐi, birbirlerine tutunması ve birazdan okuyacağınız özel yağlı salgı, onları dıŐ etkenlerden koruyor. Gerçi büyük olasılıkla ördekler ıslanmayı bizim kadar dert etmiyordur ancak kuru kalmak onlar için de çoğu zaman önemli. Besin ararken suya dalıp çıkan ördeklerin tüylerinden sular szlp akıverir. Hatta çok soğuk sularda bile onları yüzerken ya da besin ararken görebilirsiniz. Peki, tüm bunları nasıl yapıyorlar?

Tüyler, mikroskobik kancalarla birbirlerine tutunup yapıŐır. Bu nedenle tüy yapısı güçlü olur, Őekilleri kolay kolay bozulmaz ve ördekler suda rahatça ilerleyebilir.

rdeklerin tüyleri, çok yoğun ve katmanlı yapıdadır. Tüylerin incecik dallanmaları arasında bulunan minik boŐluklardaki hava, ördeklere ısı yalıtımı sağlayıp vücut sıcaklıklarını korumalarına yardım eder. Böylece soğuk sularda bile yüzebilir ve beslenebilirler.

Perde ayaklar ördeklerin hem hızlı yüzmesi hem de iyi dalmasına yardımcı olur. Ayakların biçimi, geriye doğru atıldığında, geniŐ bir yüzey oluŐturarak daha fazla suyun itilmesini sağlar.

Kuru kalmalarını bambaşka bir şeye borçlular. Ördekler yüzdükten sonra kıyıya çıkıp tüm vücutlarını sallayarak üstlerindeki sudan kurtulur.

Sonra da başlarlar gagalarıyla tüylerini karıştırıp kendilerine bakım yapmaya. Bunu yapmalarının nedeni yalnızca bakımlı görünmek değil, tüylerini yağlayıp su geçirmezliklerini korumaktır. Çoğu kuşun vücudunda olduğu gibi ördeklerde de yağlı salgı üreten bir bez bulunur. Üropigial bez de denilen bu yapı vücutlarının kuyruğa yakın bölümünde yer alır. Ördekler düzenli olarak yağlı salgıyı gagalarıyla alıp tüyelerine dağıtır.

Aynı zamanda tüylerdeki kancalardan dolayı oluşan yapı için içine girer. Bu yapı, su molekülleri için aşılması zor bir labirente dönüşür. İşte bu labirent gibi yapıyla yağlı salgı sürülmüş tüyler bir araya gelince de ördeklerin su geçirmez tüyleri olur.

Biraz da şu bacağımla esneteyim. Yüzmeden önce azıcık ısınma hareketi iyi gelebilir. Benimle suya dalmaya var mısınız?

